

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETESEK: 6-hasábos petit sor egyszer 8 kr, minden következőnél 6 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDATARSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A rágalom.

Arad, november 16.

A rágalom az alantasság fegyvere a jobb, az erkölcsileg és értelmileg fölötté álló ellenében, a kit — mivelhogy kezével el nem ér — az irigység tajtékával hazug vádak aljas sarával dobál meg. Ez a nyomorult taktika, ezen alacsony fegyverrel való harcmodor jellemzi az ellenzéki pártokat, különösen a malomalatti politikusokból paraszt kegyelem által államférfiakká dekratált szélbaliakat, kik előtt a kormány-párti képviselő szükségképen megvásárolható érdekpoltikus. És ehhez a gárdához mindenben méltó a sajtója, melynek a legképtelenebb szenzációhajhászon és a hazug híresztelések rendszerén kívül az képezi legerősebb argumentumát, hogy az ellenpárti sajtó zsoldért, meggyőződését pénzért adja.

A tömeg együgyűségéből élősködő eme népamító sajtó-kufárokat azonban felesleges volna további figyelemre méltatni; de a képviselőházban az ország drága pénzével fizetett időt arra pocskoltni, a népképviselő díszes állását azzal szennyezni, hogy valaki órahosszat gyanúsításokat és alaptalan rágalmakat szórjon maga körül s ilyesekkel dobálja botorul azokat, kik a közügyek szolgálatában töltötték egész életüket, ez eléggé meg nem róható botrányos visszaélés a szólás-szabadsággal.

A budget-vita tegnapi napját két ilyen drágálatos népszónok töltötte ki. A hírhedt Vajay s a még hírhedtebb Polonyi, ez utóbbi harmadfél órán át kompromitálta magát és a magyar képviselőházat azzal,

hogy magukat saját mivoltukban bemutatva, mélyen alászállították az egész parlamentet azon a színvonalon, a melyen egy ország törvényhozó testületének intellektuális és morális tekintetben állania kellene.

Vajay azzal gyanúsította a szabadelvű közérület impozans megnyilatkozását, hogy érdekelt oldalról pénzzel volt mestersegesen csinálva. A rágalom ugyan torkára forrott, ez mindazonáltal nem riasztotta vissza az ő fegyvertását attól, hogy a kormányt célzatos és a mezőgazdasági érdekek rovására üzött egyoldalú merkantil politikával ne vádolja, melyet — ugymond a híres erkölcsbíró — azért folytat a kormány, mivel pártjának oszlopos tagjai bankok vagy biztosítási intézetek élén állanak.

Ez a butor és rozlelkű dobálódzás nyomban megis boszulta magát, mert a kit legsúlyosabban talált, az épen a pártjának ünnepezt vezető, Kossuth Ferencz volt, ki tudvalevőleg az *Equitable* nevű amerikai biztosító-intézet vezérigazgatója, s midőn megrémült pártfelei rángatták, hogy hallgasson, daczosan mondotta, hogy »a mi igaz, az igaz.«

De hát mi az igaz ebből a vádaskodásból? Az talán, hogy a pap képviselő, a kit felekezete dogmái kötnek, s ha akar na se követhet más politikát, mint a sötét türelmetlenségét, hogy az ilyen képviselő a független politikus? vagy hogy a papi javadalmak jogtanácsosa, a ki ezen állásánál fogva a leggyanusabb kétkulacsossággal szolgálja az ultramontán érdekeket, hogy az ilyen Polonyi-fele prókátor a minden be-

folyástól ment szabad elhatározású államférfiu és hazafi?

A szélbali párt további feladata lesz, hogy azon sárfoltot, melyet híres vezér-szónokuk a Kossuth Ferencz reputációjára kent, letörtülje, s elégtételt adjon azon férfinak, a kit saját pártjuk embere épen azért gyalázott meg, a mi eddig tanúsított viselkedésében egyetlen kézzel fogható nagy erényeül bizonyult, hogy t. i. gondoskodott eleve arról, hogy itt bent becsületes munka által biztosítsa anyagi existenciáját és ezzel valódi függetlenségét.

A hivatal — legyen az állami vagy magánjellegű — csak a munkabeli teljes egyenértéket követelheti attól, aki viseli, és ha ezt az illető megadja, tovább mivel sem tartozik, legkevésbé pedig független meggyőződésének feláldozásával. Ki ezt bármilyen érdekből cselekszi, arról saját maga és a közügy iránt; aki pedig ezt az erkölcsi defektust bárkire is ráfogja, annélkül, hogy bizonyítaná, az rágalmazó, nevezzék bárkinek és tartozzék bármely párthoz.

BELFÖLD.

A szentesítés. Egyes lapok az egyházpolitikai törvényjavaslatok legfelsőbb szentesítéséről nap-nap után közölnek mindenféle híreket, melyek már csak azért sem felelhetnek meg a valóságnak, mert közléseik oly ténykörfülményekre vonatkoznak, a melyekről csakis a diszkrétio megsértése után értesülhetnének. Ilyes pedig azokról, a kik ilyenmü értesülésekkel birhatnak, föl sem tétélezhető. Annál feltünőbb, hogy oly lapok, melyek alapos ér-

Az „Aradi Közlöny“ tárczája.

A vidéki színházokról.

— Állandósítás; opera. —

A magyar színészetnek a vidéken öt városban van olyan kitünő talaja, melyben a színművészet mélyebb gyökeret verhet.

Ez az öt város: Kolozsvár, Arad, Debreczen, Szeged és Pozsony-Temesvár. Ezekhez osatlakozik nemsokára új színházával Pécs, majd Kassa.

Az említett öt városban ez idő szerint Ditrői Mór, Leszka y András, Tiszai Dezső, Somogyi Károly és Krecsányi Ignác az igazgatók. Az országos színészegyesületnek hat-száznyolcvan működő színész tagja közül több mint kétszáz ennél az öt igazgatónál játszik. És természetesen a színészet színe-java éppen ezekből kerül ki. Nem tulsás tehát, hanem megfelel a valóságnak, ha az állítjuk, hogy a magyar színészet sorsa annak az öt városnak a kezében van.

A közönség igényei az utolsó tíz év alatt óriási mértékben feltokozódtak, egészen addig a pontig, melyen felül immár azok teljesítése egyértelmü lenne a vállalkozó igazgatók anyagi bukásával. Természetesen a közönség igényeivel lépést tartott a színészek követelése és sok más színházi, dekorációnális, üzleti, anyagbeszerzési meg egyéb dologi és művészeti kiadás emelkedése is.

Ma már ezek az elsőrendü igazgatók nem egy tagjuknak öt, hat, hét, sőt nyolcszáz forint havi fizetést adnak, némely hazai vagy külföldi új énekes darab jogdíjért és anyagért pedig tizennyolcz havi, legfölebb két évi használat fejében két-háromszáz forintot fizetnek, úgy hogy Kolozsvárt, Aradon, Debreczenen, Szegeden és Pozsony-Temesvárt az igazgatók havi költségvetése gyakran meghaladja a nyolcz-tizezer forintot.

Es csodálatos, hogy ezzel a rendkívüli fejlődéssel szemben a vidéki színészet művészi nivója általában hanyatlott.

A műsorban még a kolozsvári nemzeti színháznál is a komolyabb értékű darabok helyét igen sokszor fércművek, a budapesti nyári színházak izléstelen léhaságai foglalják el. Az utolsó öt év műsorán a fenelányok, Fenegeyerékek, Feneanyósok, Kurtaszoknyások, Diurnisták, Primadonnák, Új honpolgárok, Schlézingerék s más ilyen silány tucatzatmunkák dominálnak. Annál őszintébb örömmel kell tehát üdvözölni azt a legfrissebb mozgalmat, mely a szóban forgó öt színház egyformán ambiciózus igazgatói, másrészt az öt város művelt közönsége körében uralkodni kezd. Ez a mozgalom mindenütt arra irányul, hogy Kolozsvár, Arad, Debreczen, Szeged és Pozsony-Temesvár színészetét meg kell óvni a művészi sülyedéstől és vissza kell adni magasabb nivóju hivatásának.

Aradon Leszka y András, az egész

országban a legvállalkozóbb szellemü igazgató újabbban minden erejét összeszedve a legkitünőbb művészeket szerződötteti s társulatát nagy áldozatokkal úgy szervezi, hogy rendes operaelőadásokat is rendezhessen, még pedig nem ünnepi meglepetésül hébe-hóba, hanem teljes készütséggel, zene és drámai értékben kifogástalan tervszerűséggel. Ez a törekvése máris annyira emelte az aradi színházat, hogy valóságos opera-műsorral dicsekedhetik, a hol egymásután kerülnek színe: Traviata, Troubadour, Zsidónő, Faust, Mártha, Bajazzók, Parasztbecsület, Norma stb.

Szegeden a város megbízásából a szintügyi bizottság buzgó elnöke s néhány tagja hónapok óta utazik, tervez, tanácskozik, tanulmányoz, hogy Szegeden a színészetet magasabb nivóra emelje és állandósítsa.

Kolozsvárt is legújabbban a régi keletü államiasítási eszmének az a terv ad erősebb szárnyat, hogy operát kell a kolozsvári színháznál teremteni! Immár nem elég az államiasítás a mai határok közt: a kolozsváriak abban látják az államiasítás sikerének és színházuk művészi fejlődésének garanciáját, ha operát rendszeresítenek. Folyvást hangzik a panasz, hogy nincsenek magyar énekesek és énekesök elég számmal a budapesti királyi operánál, — írja a kolozsvári opera eszmének egyik leikes terjesztője. De miként is legyenek, — teszi hozzá, — ha nincs a hazában egyetlen színház, a hol az operát kultu-

tesüléssel — a dolog természete szerint — nem is bírhatnak, minduntalan biztos forrásból eredő, benfentes híreket közölnek nem csak arról, a mit ő felsége tesz vagy nem tesz, hanem arról is, a mit ő felsége szerintök tenni szándékozik, vagy gondol. Ilyen illetéktelen kombináció az is, hogy ő felsége az egyházpolitikai törvények szentesítését föltételekhez kötötte. Az sem felel meg a valóságnak, hogy Fejérváry Géza báró honvédelmi és Andrássy Gyula gróf ő felsége személye körüli miniszterek a kormány által kiküldettek volna oly czélből, hogy ő felségénél a szentesítést sürgessék. Az ő felsége személye körüli miniszter hivatalos kötelességénél fogva kell, hogy ő felségének mindenkor szolgálatára álljon s így természetes dolog, hogy mint egyéb folyó ügyekről, úgy az egyházpolitikai törvényjavaslatokról is tett szóbeli jelentést; de semmi ok sem forog fenn arra a föltevére, hogy a honvédelmi miniszter közbenjárt a szentesítés dolgában; erre nézve semmiféle küldetése sem volt s nem is lehetett.

A függetlenségi és 48-as párthoz nagy elkeseredést szült Polónyi Gézának tegnapi beszéde a miatt, hogy ő a pártnak jövőre vezérét, Kossuth Ferenczet durván megsértette. Polónyi ugyanis erős szavakkal kelt ki azon politikuskok ellen, a kik bankoknál és biztosító-intézeteknél foglalnak helyet. Saját pártjából rögtön odasugták neki, hogy ne bántsd Kossuth Ferenczet, hiszen ő is az Equitablenél van. Polónyi azonban a figyelmeztetés dacára sem szelidítette nézetét, sőt dacosan odaszólt, hogy mindegy; a mi igaz az igaz. A függetlenségi pártiak úgy vélik, hogy ily fölfogás mellett aligha maradhat meg Polónyi Kossuth vezérlete alatt a párt tagja.

A költségvetési vita.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti levele. —
Budapest, november 16.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök beszédével a költségvetés általános tárgyalása érdemben be van fejezve, noha még ma is folyik a vita. A mostani vitában az a legörvendetesebb, hogy Wekerle beszédének tárgyilagossága, továbbá a magyar államnak maradandó becsületére való gyakorlati sikerek megőrzésére való logikája az ellenzék vezéreit is békülékenyebb magatartásra indította. A magyar képviselőházban tehát tegnap nagyobb mérvben érvényesült a tárgyilagosság véleménycsere, mint eddig bármikor.

Darányi Ignác képviselő, kinek politikai tekintélyét és vitakozása módszerét minden párt tiszteli, igen helyesen mondta,

várnak! . . . Hová menjen a kezdő énekesnő, ha a budapesti operánál nincs hely, másutt pedig nincs rá szükség?

Két jelszó kell, hogy vezesse a színészet ügyeért lelkesülő férfiakat törekvéseik útján: 1. állandósítani kell a színészetet; 2. operát kell teremteni a vidéki színházaknál!

Aradnak az opera ellen nem lehet panasz. Mi láttuk először a „Bajazzók”-at is a vidéken s mint fönebb mondtuk, elég változatos operai műsorunk van, amivel egyetlenegy vidéki társulat sem dicsekedhetik. A mi pedig az állandósítást illeti, ez nem oszupán az aradi színházra, hanem a vidéki színészetre nézve általában elsőrangú létkérdés. Ha a vidéken 4—5 városban állandósítják a színészetet, vagyis a 6—7 hónapos szezonból tíz hónaposat fejlesztenek, akkor először is kétszáz legjobb színésznőknek nem kell vándorolni; másodsor pedig a még létező jobb nyári állomásokat rang és érdem szerint a sorban következő kisebb szintársulatok foglalhatják el.

Legyen Arad az első a hazában, mely az állandó színészetet megteremti! Áldani, dicsőíteni fogja ezért a kezdeményezését, ezért a reformért városunkat a magyar színészet minden igaz híve.

hogy a magyar költségvetést szükségtelen dicsérni, mert az eléggé dicsérimaga magát. Ellenben dicséretet érdemel azoknak az ellenzékieknek a hazafias magatartása, a kik a költségvetési vitában érintett kérdések tárgyilagossága megvitásával alkalmat találtak arra, hogy politikai ellenfeleiknek is igazságot szolgáltatassanak és megadják nekik azt az elismerést, a mely őket állami érdekből megilleti.

Ennek bizonyítására néhány megjegyzést idéztünk a nemzeti párt sajtóközlegének, a „Nemzeti Ujság”-nak november 15-iki vezércikkelyéből. Az említett ellenzéki hírlap egyebek közt a következőket mondja:

„E lojalis eljárást (t. i. az ellenzékét) a miniszterelnök nemcsak megértette, hanem méltányolta is. Szintén felülemelkedett a párt-szemponatok egyoldalúságán és szigorú tárgyilagossággal konstataálta a közgazdasági bajokat. Alapos és komoly megfontolással válogatta meg szavait s felszólalásában ovatosan került az ellentétekre vezethető politikai tartalmat s egyedül a pénzügyi és közgazdasági helyzet ismertetésére terjeszkedett ki. Sem a polémiának hangja, sem a támadásnak éle objektív fejtegetéseibe nem vegyült be s ezzel nem csak a pártszemponatoknak fullánkját tépte ki, hanem előkészítette az utat egy higgadt és alapos tárgyalásra.”

Igen örvendetes, hogy egy olyan erős Aradon y-i párti hírlap, mint a „Nemzeti Ujság”, ezt elismeri.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —
Budapest, november 16.

Kezdeté délelőtt 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső báró.

Jegyző: Josipovich Géza, Schober, Bartók Lajos.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Fejérváry Géza, Szilágyi Dezső, Hieronymi Károly, Festetics Andor.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter betérjeszti az újonczjutalékról szóló javaslatot, az önkéntesi tiszti vizsgákról és az öngyilkosságokról szóló jelentéseket.

Kiadták a véderőbizottságnak.

A költségvetés.

Elnök: Ki következik szólásra?

Bartók Lajos jegyző: Molnár Józsiás! (Felkiáltások: Megbetegedett!)

A legszebb könyv.

— A millenniumi történet. —

Szivem egész melegevel köszöntöm az Athenaeumot, a legszebb könyvért minden könyvek között: a magyar nemzet történetének könyvéért. Még csak az alapkővet látom, de a szívem azt sugja, hogy a magyar nemzet ezer éves életének ez az ólombetűkből öntött szobor lésszen legszebb, legbecesebb, legmaradandóbb emléke.

Alig egy év választ el a nemzet ezer éves ünnepétől, s érthető izgalommal nézünk a nagy napok elé, mikor jönnek az idegenek a világy minden tájékaról s jó és rosszakarattal kritizálják ünnepségünket, alkalmi alkotásainkat s nagy a valószínűség, hogy az idegen épp azokat az alkotásokat nem veszi észre, vagy ha észreveszi is, nyelvünk nem ismerése miatt nem méltányolhatja, a mik nekünk a legszebbek, a legbecesebbek.

Am a magyar tudós és író első sorban nemzetének dolgozik, s nem az a kérdés itt, hogy mit szól hozzá a külföld, hanem mit szólnak hozzá mi. Nekünk kell észrevennünk s érdemük szerint megbecsülnünk azokat, melyeket a magyar géniuszról meghihletett elmék és szívek teremtenek nekünk. A hazafi örömevel látom, hogy nemzetünk jobbjai mintegy nemes versenyre kelnek, mindanki saját lelkének és szívének becses tartalmából a leg-

Elnök: Kérem a következő szónokot.

Bartók Lajos jegyző: Babó Emil! (Felkiáltások: Nincs itt!)

Elnök: Kérem mások nincsenek fölírva. Kiván-e még valaki felszólalni? Nem. Ebben az esetben az általános vitát bezárom. (Zajos éljenzés.)

Hegedűs Sándor előadó zárbeszéde elején konstataálja, hogy az idén pénzügyi vita absolute nem volt, a politikai részen kívül csakis mezőgazdasági kérdések érdekelték és foglalkoztatták a szónokok legtöbbször. Bujanovich agrartörekvéseit szembeállította a Polonyiával s ebből a kettőből demonstrálta, hogy agrarius emberek egymás közt is nyilvánosan mily elentétes álláspontokat foglalnak el egymással szemben. Ami a pénzügyi elbírálását illeti, abban elfogult szempontból itélni nem lehet. Az elfogult itélet a mi mozgó tőkénket nagyon de nagyon megbéníthatná, azért hát ebben sem eléggé ajánlható a tárgyilagosság. A malmok dividendái nem a tőkének 15 százaléka kamatai, hanem 5—6 százalékos kamatok, melyeket iparvállalatoknál kevésnek is tart. (Helyeslés.) Ahol kockázat van, ott a jövedelemnek is nagyobbak kell lennie. (Helyeslés.) Egyebekben pedig a költségvetés ellen felhozott argumentumok nem állják meg helyüket és ennek folytán elfogadásra ajánlja a költségvetést. (Helyeslés jobbfelől.)

Polonyi Géza félreértett szavait igazítja helyre.

Bujanovich Sándor hasonlóképp ebből a szempontból reflektál az előadó beszédére.

Hegedűs Sándor röviden reflektál a két felszólalásra, megjegyezvén, hogy a felszólalók félreértették az inkriminált passzusokat.

Molnár József a zárzó jogával élve reflektál a pénzügyminiszter szemrehányásaira, azt feleli, hogy az állami bevételek azoknál a tételeknél emelkedtek, amelyek a szegény emberek pénzéből jönnek össze.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök azt feleli Molnárnak, hogy igaztalanul itéli meg a viszonyokat, mert az állam bevételei egyaránt sulyosodnak szegényre és gazdagra, gazdagra annál nagyobb mértékben, mentől nagyobb a gazdasága. (Helyeslés jobbfelől.) E helyütt szól még azokról a kérdésekről, amelyekről nem szólhatott múlt beszédében.

A román gabona benozatalára nézve megjegyzi, hogy minden vámtörvény az azonosságon alapszik, de ezt az azonosságot soha senki nem értelmezte úgy, mint Polónyi. (Felkiáltás: Ez kijátszása a törvénynek!) Na, ha ez kijátszás, akkor a közbeszólók részese a kijátszásban, mert a mai gyakorlatot az 1882-iki rendelet szabályozza és a képviselő urak e rendelet ellen soha sem szálltak fel. (Helyeslés jobbfelől.) A malmok engedélyéről szólva, ez az engedély nemcsak a budapesti malmoknak szól, hanem a vidékieknek is, így pl. ez időszert 24 vidéki malom veszi igénybe ezt az engedélyt. Hasonlóképp méltányos a szállítási engedély is, egyformán részesülnek benne Budapestiek és vidékiek. (Helyeslés.) Egyébként a mi politikánk a közvetítés kelet és nyu-

becesebbet ajánlja föl a nemzetnek: im, lásd nemzet, ünneplő nemzet, ezt hoztam neked, fogadd el. S mint a toll embere, nem rejthetem el abbeli örömet, hogy a nemzet ezer éves ünnepére a toll teremti a legszebb emlékműveket. Látom, hogy a rideg üzleti szellemmel vádolt emberek, beláthatatlan nagy kockázattal, csaknem bizonyos veszteséggel járó munkák kiadására vállalkoznak, oly munkákra, hogy láttukra önkénytelen ez az első kérdésünk: hol a tek. tudós akadémia? Mit csinál az akadémia?

Im, e hazában nemzedék nemzedék után nő fel többé-kevésbé silány, lélek nélkül való historiai tankönyveken s a művelt magyar ember, ha kellő alapossággal meg akar ismerkedni nemzetének a történetével, mindjárt fel is csaphat történetbuvárnak, népszerűbb nyelven: könyvmolynak, mert a magyar nemzetnek van története, de ennek a történetnek nincs egy nemzethez méltó történetkönyve! egy csomó anyag, mit fáradhatatlan buvárok napvilágra hoztak, s mindjárt el is temettek tudományos folyóiratokban, egynehány korszaknak a története, de az egész, az első esztendőktől mostanig szóló, kritikával írott könyv nincs.

Most lesz. A legkiválóbb történetírók írják, mind akademikusok, ha nem csalódom: áll a díszes sor egyik szélén az ország hercegeprimása, a másik szélén a nemzet legna-

gat között, ám azért ennek a politikának befolyása az árakra valami nagy nincs. A malmok elleni hájazát különben ismerjük és tudjuk, hogy honnan jön; és épen mezőgazdaságunk jól felforgott érdekében igyekeztünk azt ellensúlyozni. (Helyeslés.) Az árakat az árak összetorlódása okozza, az, hogy nem visztünk ki annyi lisztet, amennyi gabonát behozunk. Nos, ennek a torlódásnak megakadályozása végett rendelkezett el, hogy malmok csak exportjuknak megfelelőleg importáljanak román gabonát. (Elénk helyeslés.) A tőzsde, a tőzsde-bíróság és határidőzlet ügyében ígéretet tesz, hogy a kérdést tanulmányozza s ha a kérdések megoldására megértek, azokban intézkedni fog. (Elénk helyeslés.)

Szólt azután a vita politikai részéről. Nem való, hogy a közös vámterület oka az árhanatlásnak. Aki figyelemmel nézi a statisztikát, az látja, hogy kivitelünk épen a viszonyról fogva előnyösen alakul. (Helyeslés.) Horánszky általános felfordulásról mesél, melyet ő az országban lát. Hát erre csak azt feleli, hogy minden országban minden nagyobb kérdések megoldása után merülnek fel ellentétek. Ott van Európa példája. De a nagy kérdések elvitázása után mindig és mindenütt a béke megteremtésére irányultak a törekvések és ezek sikerültek is. Ugy lesz nálunk is és legalább a kormány mindent meg fog tenni a béke elérésére. Ami a gazdasági egyesületet illeti, ünnepélyesen kijelenti, hogy sem ő, sem Festetich annak utóbbi dolgaiba nem avatkoztak. — De annyit megjegyez a gazdasági egyesületnek, hogy ne keltsen a gazdaközönsegen olyan reményeket, amelyek be nem válthatók. (Zajos helyeslés jobbfelől.) Tiltakozik egyben az ellen, hogy itt az ellenzék mint a mezőgazdaság hivatott és kizárólagos képviselője lenne; mert nem az képviseli a mezőgazdaságot, aki beszél, hanem az, aki a mezőgazdaság érdekében — tesz. (Zajos helyeslés jobbfelől.) Kéri a költségvetés elfogadását. (Zajos hosszas helyeslés jobbfelől.)

Horánszky Náudor nem mond zárbeszédet, mert állításait nem gyöngítették meg, de felelnie kell mégis egy és más megjegyzésre. Nem fér össze a komolyság fogalmával az ellenzék gazdasági akciójáról úgy nyilatkozni, mint a hogy a miniszterelnök nyilatkozott, mert azt az akciókat a viszonyok újabb alakulásai nagyon is szükségessé teszik. Egyébként ha Wekerle arra számít, hogy minden tényező a béke helyreállítására fog törekedni, a nemzeti párttal szemben Wekerle várakozásában nem fog csalódni. De jó lesz nem feledni, hogy kevésbé radikális megoldású módok mellett az izgatottság ma kisebb lenne; a hatalmi érdekek ápolása azonban megbosszulja magát. Egyébként a költségvetést nem fogadja el.

Az elnök a kérdést fölteszi és a költségvetést, valamint a határozati javaslatokat szavazás alá bocsátja. A ház óriási többsége a költségvetést elfogadta és a benyújtott két határozati javaslatot elvetette.

gyobb költője, de a könyvet nem az akadémia adja ki, hanem az Athenaeum.

A magyar irodalom története tankönyvekben van összezsugorítva. A művelt magyar ember szeretne többet tudni irodalmának történetéből, mint amennyi két gimnázialis osztályra szűken ki van mérve. Szeretnénk egy nagy, teljes megbízható könyvet tudósoktól, akik írják is egy személyben. Es jön az Athenaeum s ezt is eliratja a tek. tudós akadémia elől.

Az sem volna utolsó, mondják némelyek, ha a magyar közönség együtt látná azt a tenger kincset, mit a magyar nép költő tehetsége ezer év alatt pazarul széthintett. Ez igazán az akadémiának való volna. Es jön megint az Athenaeum és ezt is elszedi az akadémia elől.

Nem veszik önk észre a szellemi kapcsolatot a három nagy nemzeti mű között? A nemzet története egyfelől, a nemzet irodalmának története másfelől s e kettő közt a nemcsak harozra és munkára, de dalra, mesemondásra termelt nép az ő gazdag kincsesházával.

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, zegy mind e műveket az Athenaeum a nemhot ezer éves ünnepén adja át a nemzetnek ugyan, de az idő, melyben a dicsőséges munkát végzi, áldatlan egy idő, teive közönnyel a mult emlékei iránt, hogy maguk az írók szent borzalommal fordulnak el a multtól, az

A tárgyalást holnap d. e. 10 órakor folytatják.

Az utazó hottentotta és az utazó drótostót.

Kossuth Ferenczre országot bejáró körútjában nem lehet ráfogni, hogy valami nagyon érdekes beszédeket tartana. Az unalomig tudja már könyv nélkül minden újságolvasó, hogy mit mondott és mit — fog mondani Kossuth Ferencz.

Valami elmés vidéki Beöthy Aldsi alaposan megrézfálhatná egyszer, ha bele-beleszólva Kossuth-dikcióiba, előre el-elmondaná az ő beszédét.

Kossuth beszédében mindig előfordul, hogy ő csak azért utazik, hogy a magyar népet megismerje; hogy beadta kérvényét a honosítás iránt; hogy milyen alkotmányos a király és hogy békés uton fog igyekezni elérni az ország függetlenségét. — Ez mindenütt, ugyanazon szavakkal (— „apám“, „alkotmány sánczai“ stb.) — beszédének tartalma.

Legújabbban azonban (ezt is már vagy negyedik helyen teszi) elmondja azt is, hogy neki joga van utazni, hiszen ez a joga megvan a legutolsó hottentottának és a drótostót-nak is.

Hát hiszen az igaz, hogy a hottentotta meg a drótostót is utazhatik szépséges hazánkban, ha a zónát megfizetik. De azt véljük, hogy Kossuth Ferencz mintha mást is csinálna, mint az utazó hottentotta és az utazó drótostót.

Figyelmestetjük Kossuthot arra, hogy tavalgy egy előkelő osztrák képviselő, Kronaweter, is utazott Magyarországon. Bécsből lejött Pozsonyba. Nevénél, tehetségénél, állásánál fogva bizonyára több volt a hottentottánál, meg a drótostótnál; utazni szabaddik akart tartani, s azon dikciózni: a rendőrség betiltotta a népgyűlést és Kronawettert felkérte, hogy szépen dikciózás nélkül menjen vissza oda, a honnét jött, mert nem léven magyar állampolgár, nincs joga népgyűléseken dikciózni.

Mi nekünk és senkinek az országban esze ágában sincs a pozsonyi esetet alkalmaztatni Kossuth Ferenczszel szemben. De a tenticből észrevehette már Kossuth Ferencz, hogy ő nem utazó hottentotta vagy utazó drótostót.

Nekünk tehát csak az a szerény megjegyzésünk Kossuth utazására, hogy ne kívánjon extrawurstot magának ez országban, és ha nem állampolgárnak nem szabaddik — tegyük hozzá — nem illik politikai népgyűléseken szerepelni és dikciózni, akkor ő is bevárhatta volna, míg törvényesen és formailag is magyar állampolgárrá lesz.

Ha valakinek, úgy néki illenék az ország törvényeit respektálni és ne csak — elnézésből venni magának a jogot az utazásokon felüli politikai dikciókra.

idegesség, a szenzáció hajhászata kezd dominálni irodalmunkban s a komoly, a nemzeti szellem ápolására hivatott könyveknek gyérülni kezd a közönsége. Irodalmunk a klasszikusok kezéből jótormán minden átmenet nélkül került a külföldieskedő írócskák kezébe, a kiket nem érdekel a magyar nemzet története, nem az irodalma, nem érdekel magukon kívül semmi.

De nem: a nemzeti szellem még mindig erősebb a nemzet zómében, hogy meg kellene ijednünk a kozmopolita áramlatoktól, hogy tartanunk kellene a nemzetfentartó középosztály érzékletlenné válásától mind aziránt, a miben az igaz, a hamisítatlan magyar szellem nyilatkozik. A magyar nemzet története nem szenzáció, mit a következő nap szenzációja a feledés tengerébe temet. Ezt a történetet egyszerűen meg kell tanuinunk s nem szabad elfelejtenünk.

Ezt követeli tőlünk saját érdekünk, ezt követeli tőlünk a nemzeti becsület.

Örüljünk, hogy vannak a mi dicsőséges, viharos történetünknek megírói. Akik nem a nemzeti hiúságunkat legyezgetik, hanem a történetíró részrehajlatlanságával tárják elénk dicsőségünket, gyalázatunkat egyaránt.

Ilyen körülménynek látom én a Magyar nemzet történetét. Legyen áldás a férfiak munkáján.

BENEDEK ELEK.

Különben Kossuth Ferencz a tegnapi nappal befejezte körútjának első részét, a mely, ha mást nem is, de azt a tanulságot alighanem eredményezhette volna a számára, hogy a második rész teljesen felesleges. Tény, hogy Kossuth Ferencz sokkal több simpathiát vesztett el, mint a mennyit szerzett magának a lármas ut alatt.

KÜLFÖLD.

Parlamentí válság Bécsben. Bécsből komoly események készülődésének híret jelentik. A kormány a leghatározottabban fejezte ki azt a szándékát, hogy feloszlatja a képviselőházat, ha az új választási reformra vonatkozó, már teljesen kidolgozott javaslatát az egyesült pártok nem fogadják el. Bizonyosnak mondják, hogy a baloldal és a lengyel klub a kormány javaslata ellen fog szavazni és így csak a Hohenzwart-klub fogja azt megszavazni. A kormány, hogy a lengyeleket megnyerje a választási reformnak, egyik bizalmi férfit, gróf Badenit helytartót Lembergől Bécsbe hívta s megkezdte vele a tárgyalásokat. — A lengyel képviselők zöme nem hajlandó engedni, annak dacára, hogy Windischgrätz miniszterelnök pénzügyi téren jelentékeny kompenzációkat ígért nekik, Zaleski lovagnak, a lengyel klub elnökének pedig, aki híve a választási reformnak, nincs elég tekintélye ahhoz, hogy társait véleményük megváltoztatására bírja. — Valószínűnek tartják, hogy a kormánynak a pártokat nem sikerül a választási reform kérdésében egyesíteni s így a képviselőház feloszlatása előreláthatólag még a karácsonyi ünnepek előtt bekövetkezik.

A szerb király bizalma. Sándor király felhasználta az alkalmat, hogy Pétervárra való utazása előtt megczáfolja a kormányválságról keringő híreket. Krisztics miniszterelnöknek, aki a peronra kikisérte, a következőket mondotta: „Nyugodtan távozom Szerbiából, mert tudom, hogy biztos kezek gondjaira bízom. Teljesen megbízom a kabinetben és meg akarom tartani.“

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 767.7 milliméter, délután 2 órakor 768.2 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor $^{\circ} + 8.3$, délután 2 órakor $^{\circ} + 15.5$. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor K. 4. délután 2 órakor DK. 3. Felhőzet: reggel derült, délután derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Az új szintársulat.

— Saját tudósaitóktól. —

Tegnap mutatta be Leszkay András színigazgató a nagyváradí színügyi bizottságnak a nyári társulat névsorát, melyben nem látjuk Fenyvesi Emil nevét. Öt Balla Kálmánnal helyettesíti a direktor, ki bonvivantsága mellett lírai szerelmes szerepeket is fog játszani. Ezzel együtt Tompa Kálmán hőszerelemmé lépett elő.

Az ideai énekesnők közül csupán Sz. Barts Aranka szerepel a névsorban. Ezt ugyan még pótolni lehetne, mert másodénekesnők vannak és voltak a vidéken, de R. R. éthy Laurát, a vidék első énekesnőjét ezidőszert pótolni lehetetlen. Az igazgató úgy látszik nem gondolkozik kellőleg a primadonna-kérdés felett, midőn ezzel biztatja önmagát, s a színügyi bizottságot.

„A hiányzó énekesnők szerződése iránt véglegesen, a Stesser József intendánshelyetteshez és általa a nm. m. kir. Belügyminiszteriumhoz az arad-nagyváradí opera segélyezése tárgyában benyújtott memorandum sorának eldölte után lesz intézkedve.“

Hogy a kölcsönkért, illetve szerződötési czélból vendégszázani óhajtó énekesnők mennyiben sikerültek, mutatja a „Trobador“ előadása, melyet bizony-bizony csak a mi énekesnőink játszottak el, mert a vendéghölgyek jobbnak látták lemondani az előadást.

A nagyváradí aligha fogják megköszönni, ha kísérletező énekesnők egész rajza lepi el színpadukat, s ha megcsontított társu-

latot kapnak, melyet egész nyáron el kell szenvedniök.

Mi pedig a mi hálás, jól fizető, de művelt közönségünk mindennemű oly szándék ellen, mely egy porszemet is letörne a mostani társulat művészi egészéből.

Nem hogy elvenni kell abból, de pótolni a jelenleg észrevehető hiányt, ott ahol, és ahogy lehet.

A nagyváradiak elégedetlenségét eléggé bizonyítja az a pár sor, melyet a „Szabad-ság” ír a Leszkay névsoráról:

„Nagyon naiv ember lehet Leszkay András — vagy bennünket tart naivoknak, ha azt hiszi, hogy ezt a névsort — úgy a mint van — akceptálja a színügyi bizottság és Nagyvárad közönsége. Mert azt csak joggal föl nem teheti sem ő — sem pedig a nagy közönség, hogy egy társulatot akceptálhatna a színügyi bizottság énekesnők nélkül.

Hiszen ami azt illeti, szép dolog, hogy Leszkay folyamodott a belügyminiszteriumhoz kislejtezett opera-diszletek s egyéb hanganyagért — azonban az még nem jogosítja föl a mi színügyi bizottságunkat arra, hogy még csak tárgyalásokba is bocsátkozzék igyele.

Hanem azt ajánljuk, hogy a bizottság hozza tudomására Leszkaynak azt, hogy vele a szerződést csak úgy kötik meg, ha legkésőbb december elsejéig beterjeszti nemcsak az énekesnők neveit, hanem azok szerződését is, mert az elmúlt nyáron sajnos tapasztalhattuk, hogy Leszkay igéreteit — éppen a primadonna R. Réthy Laura személyét és a vendégszereléseket illetőleg — nem mindenkor tartotta be.

A mi magát a névsort illeti, arra vonatkozó megjegyzéseinket akkorra tartjuk fenn — ha a névsorral egyáltalán komolyan lehet foglalkozni.

Azt azonban, sajnos, de meg kell jegyeznünk, hogy Leszkaytól egyáltalán nem vártunk ilyen eljárást ép azzal a közönséggel szemben, a mely az elmúlt nyáron őt mindenben támogatta.

Mi nem akarunk tökélet kovácsolni magunknak ebből az erős észrevételből, mely annyira jogosult a nagyváradiakat illetőleg, mint amily kevésbé érdekel bennünket.

Mert Leszkay eddig még beváltotta Aradnak tett ígéreteit, s igyekezett eleget tenni a közönség kívánalmainak. S meg vagyunk győződve, hogy a téli szezonban újra itt látjuk a mi színpadunkon R. Réthy Laura asszonyt, ki a publikum osztatlan tetszését, szeretetét bírja, s akit a magyar királyi operaháznak még próbafellépésre is képtelen tagjai nem hogy helyettesíteni, de még megközelíteni sem bírnak.

IDÓJÓSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— November 17. —

Száraz. — Enyhe. — Ködös.

HIREK.

November 17. Szombat. Róm. kath. naptár: Gergely. — Protestáns naptár: Gergely. — Görög-keleti naptár (november 5.): Episzteme. — A nap két 6 óra 54 perczkor, nyugszik 4 óra 7 perczkor.

Szabadságharcz emléktárgyak országos muzeuma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délután 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsény-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Elbírált pályaművek.

— A vértanuszobor rászozata. —

A vértanuszobor kerítésének tervére nyitott pályázat következtében beérkezett 20 pályaműből pályázatra bocsátott 17. pályamunka felett a közgyűlés által kinevezett 9. tagu pályázatbírósg tegnap döntött és pedig *egyhangulag*.

Az ülésen Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester elnöklete alatt jelen vol-

tak: Boros Beni, Barabás Béla dr., Nesnera Aladár, Schusztér Illés dr., Müller Károly és Virágh Lajos főmérnök. Az eredmény a következő:

Az 1-ső díjjal »Az észnek hódol az érc» jellegű,

a 2-ik díjjal »A munka szorgalma», jellegű,

a 3-ik díjjal »A remény» jellegű pályamunkákat jutalmazta a bizottság.

A két első munka tervezője: Stoll Béla aradi mű-építő lakatos, — a harmadiké: Tabakovics Emil aradi építész és ipariskolai tanár.

Dicséretre érdemesítették még: »Az igazság dönt», és a »Láncz vagy buzogány» jellegű pályamunkák.

A pályanyertes művek magasan kimagaslóan pályatársaik fölött, különösen az első valóságos remekmű ezen a téren.

— A hivatalos lapból. A király Tománóczy Gyula miniszteri titkár osztálytanácsosá kinevezte, dr. Szabó Sándor miniszteri fogalmazónak pedig a miniszteri segédtitkári czímet és jellegét adományozta.

— A csatornázás veszedelme. A napokban már megemlékeztünk azokról az apró-cseprő kellemetlenségekről, melyekkel a csatornázó angoloknak meg kell küzdeni munkájuk folyamán, de most sokkal komolyabb eset állott elő.

Tudvalevő — mint már annak idején jeleztek is, — hogy a Kossuth-utcában azon a helyen, hol a nevezett utcában a Magyar-utca és Perényi utca befut, már vagy két hete folynak azon erős és nehéz munkálatok, melyek az ejektor elhelyezésénél előfordulnak. Két nap óta azonban olyan veszedelem állott elő, mely két házat összeomlással fenyeget. Ugyanis a csövek mély elhelyezése végett oly annyira kellett le menniök a munkásoknak, hogy végre is — mint már irtuk — felszökött, még pedig hatalmasan a víz. Ez a körülmény azután egy sokkalta komolyabb bajt eredményezett. Mert miután a felszökő vizet kiszivattyúzták, a homokréteg utána nyomult, mely a körülötte levő földet öt-hat méter sugarú körben annyira meglazította, hogy a Magyar-utca jobb és balsarkán álló házak összeomlását lehetett várni minden órában.

A két házból még tegnapelőtt és tegnap kiköltöztették a lakókat, a falakat pedig minden oldalról feltámasztották gerendákkal. Az aszfaltburkolat is erősen besüppedt, körülbelül 25 foknyi elhajlással. Az ejektor utolsó részeinek elhelyezésén most dolgoznak, mely munkát számtalan ember nézi.

A Kis-köruton, hol szintén megkezdtek a csatornázási munkálatokat, ismét a felnyomuló vízzel kell megküzdeniök az angoloknak. A Farkas-ház előtt szivattyúzzák ki most a meglehetősen kellemetlen szagú vizet, mely átható szagával betölti az utcát.

Ha a csatornázás nagy munkájának kezdetén már ilyen nagyobb szerű bajok állanak elő, szinte tartanunk kell, hogy később még nagyobbak fogják a munkát megnehezíteni.

— Difteritisz az iskolában. A gyermekirtó rém ismét kezdi felütni a fejét. Most legutóbb a Hassinger-utcai leányiskola növendékei között lépett fel járványszerűleg a difteritisz, úgy, hogy a hatóság az első osztályban kénytelen volt az előadásokat egy időre beszüntetni.

— Hospitálás az elemi iskolában. Aradváros iskolaszéke azzal a czéllal, hogy a tanítóképző IV-dik osztályu növendékei gyakorlatot szerezhessenek a tanítás körül, megengedte a növendékeknek a hospitálást, az az a községi

iskolák látogatását. Ezen látogatások pénteken és szerdán fognak hetenként megtörténni.

— Apja lánya. Ebben a történetben az apa épen olyan mint a lánya, sőt talán merészebb annál. A férj a harmadik személy. Ez pedig Bosnyák József, ki már régen viszálykodásban él a feleségével. — A nő nem volt rest, s egy viharosabb napon összekapta a marhalevekeket, s a jószágot elhajtotta hazá Mikalákára, hol atyja: Muntyan János lakott. A férj busult az ökrök után, s szeretete volna azokat valahogyan visszaszerezni. Tegnap aztán, hogy bejött Mondorlakról az aradi hetivásárra, összetalálkozott az apósával. Illedelmesen szólította meg az öreget, s csak a magáét kérte magának vissza. Muntyan dühbe jött, s megkéselte Bosnyákot, ki bottal iparkodott magát védeni. A szomorú ügyön az asszony mulat a legjobban.

— Vizbefúlt gyermek. Pécskai levelezőnk írja: Sener András idevaló gazdának 17 hónapos fiaokája nagyanyjának udvarán játszott, miközben beleesett a vizes dézsába. A fuldokló sikolyára már későn érkeztek az előfutott házbéliek, az ártatlan gyermek akkorra meghalt.

— Vakmerő rablók. Engelsbrunn temesvármegyei községben vakmerő rablást követtek el a múlt héten Detampl János mezőgazdánál. A tolvajok — mialatt Detampl családjával a ház egy félreeső szobájában aludt — az udvar felől aláásták az utcái szobát s abból 60 frt értékű fehérneműt és 250 frt készpénzt vittek el. A csendőrség — mint tudósítónk írja — Lippán fogta el a betörőket Jókai Sándor és Bucz Gábor személyében.

— Eltűnt flu. Kalkó János kassai illetőségű 10 éves, római katolikus, ki Kassán az első gimnáziumot végezte, még október 24-én eltűnt. Azóta nem találják, most ország-szerte körözik.

— Pályázatok. Vámtisztai állásra a sósmezői m. kir. vámhivatalnál 2 hét alatt; főmérnöki állásra a feledbányai m. kir. bányá- és kohóhivatalnál december 8-áig; aljegyzői állásra a győrszentmártoni kir. járásbírósnál 2 hét alatt; bírói állásra a pécsi kir. törvényszéknél 14 nap alatt; segédtelekkönyvvezetői állásra a dévai kir. törvényszéknél 2 hét alatt; jegyzői állásra a nagyváradi kir. törvényszéknél 2 hét alatt.

— Unghváry László ceglédi jómű gyümölcsaiskolájának mai számunkban megjelent hirdetését t. olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

HYMEN.

Habereger György, az aradi társadalom egyik tisztelt fiatal tagja, ma esküszik örök hűséget a minoriták templomában: Verbo Adam helybeli tekintélyes butorgyáros szép és kedves leányának: Emilia kisasszonynak. Násznagyok lesznek Ottrubay Károly kir. törvényszéki elnök és Gutzjáh Mihály nagybírókos, koszorus leányok: Ottrubay Marietta, Verbo Izabella, Gutzjáh Róza és Verbo Mariska kisasszonyok; vőfélyek: Verbo Mándor, Habereger Gyula, Verbo Arpad és ifj. Gutzjáh Mihály.

GYÁSZROVAT.

† Schwartz Zsigmond, Aradnak egy agg, általában kedvelt és becsült polgára, mint őszinte részvétellel értesülünk, tegnap hajnalban hirtelen elhunyt. Az általános részvételt keltő esetről az alábbi gyászjelentést vettük. Alulírottak mély fájdalomtól lecsúszva maguk, valamint számos rokonaik nevében tudatják a legjobb férfi, a legmondosabb apa, nagypapa és dédapá, illetve szerető rokon Schwarz Zsigmond urnak, folyó évi november 16-án reggel 3 órakor, tevékeny életének 77-ik s boldog házasságának 55-ik évében szenvedés nélkül történt gyászos elhunytát. A kisenvedett drága halott hült tetemét november 18-án d. u. fél 3 órakor Kossuth-utca 9 szám alatti lakásából a helybeli izr. sirkertben örök nyugalomra tetetni. Béke lengjen porai felett! Arad, 1894. november 16-án. özv. Schwarz Zsigmondné szül. Vogel Josefina neje. Ring Zsigmondné szül. Schwarz Henriette, Schwarz M. A. gyermekei. Ring Zsigmond veje. Vogel Mór, Vogel Lajos, Schwarz Vilmos sógorai, özv. Schwarz Gáborné, Vogel Nanette, Vogel Paula, Schwarz Katarina sógorói. Ring Béla, Ozkár, Aranka és férje Liebel H., Józsa, Irén

Gizella. Schwarz Anna, Henriette, Pál, Károly, Elza, Gusztáv unokái. Liebel Loránd, dédunokája és számos rokon.

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az aradi kereskedő ifjak közművelődési köre vasárnap f. é. november hó 18-án új helyiségében (Nádor szálloda) a megnyitás alkalmával dísz-gyűlést tart, melyre a meghívott tegnap küldötték széjjel **Tedeschi Victor**, elnök, **Weisz Sándor**, társ. elnök és **Wechsler József**, alelnök. Kezdete este 8 órakor. Vendégek szívesen láttatnak.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVÉSZET.

A színház műsora:

November 17. (Szombat) Bajazzók, opera; **Katonás**, vígjáték.
November 18. (Vasárnap) Délután: **Koldusdiák**, operetta. Este: **Asszonyverve jó**, népszínmű.

* **Bajazzók** ment tegnap este nagy közönség előtt, kitűnő előadásban. Különösen **B. Bethy Laura** emelkedett ki az előadók közül brilláns énekével, utolsó műanszig precíz játékkal. **Mezei, Osztár** jó dispozióval kitűnőt produkáltak. **Hunyadi, Solyom** emelték az est sikerét. A kórust hosszasan tapsolták a harangkar után. A közönség lelkes hangulatban volt és sokáig hívta **Barna** Izsót, a jeles karmestert, ki azonban szerényen visszavonult. Az opera előtt a „**Katonás**” című, ötletekben, fordulatokban gazdag vígjáték ment.

* **Opera Aradon.** **Leszka** aradi színigazgató, aki az este is szép sikerrel adott elő a **Bajazzók** társulatánál állandóan műsoron óhajta tartani az operaelőadásokat, a minap memorándumot intézett **Stesser** min. tanácsos intendánshelyetteshez, melyben az utóbbit fölkéri, hogy az operaház részéről való pártfogás végett a kormányhoz benyújtandó kérvényét támogassa. Leszkay többek közt ezekért folyamodik: hogy a kisebb darabokra nézve szerezzék meg a budapesti opera egy-szermind a vidéki operatársulatok számára is a szerzői jogot, hogy a zeneakadémia végzett növendégeit engedjék át neki gyakorlati kurzusra, hogy némely díszlet kölcsönképpen kapjon bizonyos időre, hogy a kiváló művészeknek engedje meg, hogy néha társulatánál vendégszerepelhessenek s hogy a zenekar stb. fentartására adjon neki a kormány ötezer forint évi szubvenziót.

* **Elhalasztott hangverseny.** Mint velünk tudatják, **Brányiné Wein Margit**, **Burger** és **Tarnay** m. kir. operaházi tagoknak f. hó 18-ára kitűzött s Aradon tervezett hangversenye közbejött akadályok miatt elhalasztott.

* **Az arad-csanádi öntözések.** Ily cím alatt egy tekintélyes könyv jelent meg, amelyet tegnapi vezércikkünkben már érdemileg méltattunk. A nagy gondal összeállított könyv első része a műszaki leírást tartalmazza, mely kiterjed a történeti visszapiantásra; domborzati, talaj-, meteorológiai- és társadalmi viszonyokra; szól azután a talajviszonyok által megkivánt vízmennyiségről, nyári és téli öntözésről. A következő fejezetnek címe ez: **Tekintettel a Maros legkisebb vizállására, hol vegyük ki szükséges vízmennyiségünket és fősatornánkban mely nyomon vezessük azt?** Targyalva van ezek után a fősatorna vízszíne, az abban levő lépcsők, a víz folyási sebessége, esése és a fősatorna keret-szelvényeinek méretei, majd a fősatorna geológiai hosszszelvényének méltatása; a talaj vízfel-szívó képességéből előálló vízvesztés pótlása, a föld árjának alakulása; továbbá vízelosztás a fenntartás érdekében teljesítendő munkálatok esetén; a legkisebb öntöző víz; a fősatorna vízelosztása rendes körülmények között. A következő fejezet egyenként leírja az elágazásokat és mellékcsatornákat, azután az elágazás műépítményekről, az öntözések és vízelosztás hatásáról a szomszédos vízfolyások és vízművekre, végül tárgyalja a költségvetést s a részletes kimutatásokat. A nagy szakértelmet és gondot követelő munkát **Tomka Emil** kir. főmérnök, az aradi kultuszmérnöki hiva-

tal vezetője állította össze. A műhöz nyolcz nagy, színezett térkép van csatolva, melyek kellőképp megvilágítják a szöveget. Az izlése-sen kiállított hatalmas könyv az „**Aradi nyomda-részvénytársaság**” műintézetéből került ki.

* **Még egy könyv a szerkesztőségéből.** Alig jelent meg a „**Tragoediák**”, **Kosztka Mihály** novella-kötete, már is egy újabb munka van készülben itt a szerkesztőségben. Egy rendkívül érdekes, pazar díszszel illusztrált verses kötet lesz ez, mely a jövő hó végén kerül a közönség elé. A mű szerzője **Hrabovszky Lajos**, kitől sok szép verset olvasott már közönségünk s kitől bizonyára szívesen fogadja ezt az új kötetet is. Kiválóan nagy gond lesz fordítva a könyvecské kiállítására, a mely kétségen kívül föltűnést fog kelteni excentrikus toalettjével a karácsonyi könyvpiacra. Midőn előre is felhívjuk a kötet-re a közönség jóakaratu figyelmét, itt adjuk az előfizetési felhívást, mely a következőképp hangzik:

A mi istenáldotta országunkban a legszebb halál versirónak lenni, de kivált ha vidéken születik az ember.

Ez a kevésbé biztató tudat lebegett a szemem előtt, midőn elhatároztam, hogy

Tempi Passati

czimen verskötetet rendezek sajtó alá.

A most egy éve megjelent prózakötetemről éppen annyi jót, mint amennyi rosszat irtak a lapok. A közönség talán olvasta a bírálatokat, talán nem, de — megvásárolt.

Ennek a közönségnek a pártfogásába ajánlom én újabb munkámat, mely nem akar többet ígérni, mint a mennyit nyújtani fog.

A meglepő kivételű kötet nehéz merített papírra nyomva díszes illusztrációkkal a jövő hó végén jelenik meg. Az illusztrációkat **Hoske Kálmán** készíti.

A mű kiállítás dolgában versenyezni fog a fővárosi díszművek bármelyikével s így karácsonyi meglepetésnek is alkalmas.

Az ára három korona.

Takintettel arra, hogy a kötetből a megrendelt példányokon kívül csak kevésbé nyomtatott többet, kérem a gyűjtőveket az előfizetési pénzzel együtt az „**Aradi Közlöny**” szerkesztőségébe december hó 15-éig beküldeni.

Aradon, 1894. november hóban.

Hrabowszky Lajos.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Ismét Hegyi Antal.** **Hegyi Antal**nak, az ismert báránytermészetű és samaritanus csongrádi plébánosnak ismét póre van, a változatosság kedvéért ezuttal sajtópóre, melyet rágalmazás és becsületsértés czimén **Földi Mihály** nyugalmazott csanyi tanító ellen tegnap **Fényes Samu** dr. nejedi ügyvéd adott be.

§ **Rózsá tréfa.** **Nyujtó Miklós** és **Rózsa Fülöp** szemlaki fiatal gazdák együtt boroztak a korosmában. Este azután mindketten kissé kaptosán hazafelé indultak. Menet közben **Rózsa Fülöp** — merő tréfából — a nála levő kampós bottal elkapta az előtte bandukoló **Nyujtó Miklós** lábát, ki oly szerencsétlenül esett el, hogy két oldalbordáját batörte. Az aradi kir. törvényszék tegnap tárgyalta ezt az esetet, mikor is sok enyhítő körülmény tekintetbevétele után 5 frt fő és 5 frt mellék-büntetésre ítélte **Rózsa Fülöpöt**.

§ **Mibe kerül egy bajusz?** Ezzel a kérdéssel foglalkozott legutóbb egy németországi városban a bíróság és e fontos ügyben elvi jelentőségű határozatot hozott. Tűajdonképen csak egy fél bajuszról volt szó, melyet egy suszter tépett ki a barátja orra alól, valami verekedés alkalmával. A panaszos bemutatta a korpusz deliktit, a fél bajuszt s bemutatta a szája szélét, a hol az új bajusz még alig serkent, a mi — szerinte — súlyosbító körülmény s 2000 márka kártérítést kívánt. A törvényszék, tekintettel arra, hogy csak egy fél bajuszról volt szó, a bűnt négy beti fogházra és 50 márka pénzbüntetésre ítélte. A vádló felebbezett, ami nem volt éppen okos dolog. Mert mire a felebbezés az össze fórumokon átmev, bajusza esetleg megnő, s akkor bizony-bizony elutasítják felebbezésével.

TÁVIRATOK.

A mai szavazás.

Budapest, november 16. (Saj. tud. táv.) Erdekes képe volt a Háznak a mai szavazásnál. Az ellenzékéről, amely teletorokkal hirdette a maga erejét és a kormány összezsugorodott mimerikus állapotát, ma ismét napnál fényesebben dokumentálódott, hogy tönkrevert ellenzék, amely még a politikai bizalmatlanság demonstrálására sem tud kellő számmal a parlamentben fungálni. Akkorá kisebbsége volt ma az ellenzéknek, hogy amire pedig készült, még csak névszerű szavazást sem kért a költségvetésre. Attól félt, hogy a **Wekerle** többsége helyett majd az ő minoritásán fognak nevetni, ami különben így sem maradt el.

Megjegyzendő, hogy a mai szavazáson a kormánypárttal, tehát a költségvetésre szavaztak: **Horváth Lajos**, **Horváth Gyula**, **Veszter Imre** és **Károlyi István** gr. is.

A budget-vita.

Budapest, november 16. (Saját tud. táv.) Az általános budget-vita már a héten, a vita ötödik napján véget ért. Ez nem a véletlen munkája, ez a legnagyobb ellenzéki kényszerűség kifolyása volt. Véget kell érnie a vitának, csak azzal a finansz-és általános politikával szemben, melyet ez a mai kormány inaugurált, lehetetlen hosszú lélekzettel opponálni. A nemzeti párt és a klerikalizmusban szövetségesei megcselekedték s most alig tudják megviselt tekintélyüket reperálni. Amit el lehetett mondani, azzal már négy napot is kimerítettek és ma az ötödik napon csak az előadó és a miniszterelnök jóvótából volt általános vita.

A holnap megkezdődő részletes vita folyamán kénytelenül ismét lesznek kísérletek a vita kiszélesítésére, de remélhetőleg a kísérleteket ugyanaz a kudarc fogja követni, mint követte **Polonyi** ur három órás beszédét.

Tisza Pista állapota.

Budapest, november 16. (Saj. tud. táv.) **Tisza Pista** annyira fölépült már abból a műtétből, melyet köbaja miatt rajta elvégeztek, hogy már levél is érkezett tőle Párisból, melyben tudatja, hogy egészen jól érzi magát.

Fuzió hírek.

Budapest, november 16. (Saj. tud. táv.) Ellenőrizhetlen forrásokból ismét fuzió-hírek keringenek, melyek azonban a valószínűség bélyegét magukon hordják. A hírek abban kulminálnak, hogy a szabadelvűpárt nem zárkozik el a fuzió elől **Apponyival**, a fuzio azonban úgy van tervezve, hogy **Szilágyi** és **Wekerle** kíválnak és **Apponyi** csak néhány párthívével menne át a liberális pártba. A purosok pedig megalkotnák az egyesülés ellenzőivel a konzervatív középpártot. Mind e hírek természetesen politikai pletykák, melyekre csak jó adag naivitással lehet valamit adni.

Beteg főherceg.

Sopron, november 15. (Saj. tud. táv.) **Ottó** főherceg egyetlen fia, **Károly**, kanyaróba esett. A főhercegasszony a hét elején szintén betegen feküdt.

Vagyonbukott vendéglős.

Bécs, november 16. (Saj. tud. táv.) **Kraemer L. J.** a „**Restaurant International**” tulajdonosa megszüntette fizetéseit.

Az árutartozás 110.00 forint. Pénztártartozása ismeretlen.

A csár a ravatalon.

Bécs, november 16. (Saj. tud. táv.)
Ő Felségének a csár ravatalára küldött koszorúja a legpompásabb remek egyike. Szalagja hasonlóképp művészi kivitelű s e felirattal van ellátva: *Hű barátsággal* — *Ferencz József.*

Pétervár, nov. 16. (Saj. tud. távirata.)
A csár temetése napján a város négy helyén 45.500 szegényt megvendégelnek. A pétervári sajtó ezüstből és aranyból készült nagy koszorút tett le a koporsóra.

Megölt apáca.

Róma, november 16. (Saj. tud. táv.)
A római Santo-Spirito kórházban rémes eset történt. Egy *Romanelli Giuseppe* nevű tüdővésztes beteg, aki teljesen szabadjára volt hagyva gyógyíthatlan betegsége miatt, olyan illetlenül viselte magát az apácák iránt, hogy a kórház igazgatója kidobatta a kórházból. Romanelli erre bosszút esküdött és az előkelő családból származó Agostina nevű szép fiatal apácát törrel úgy döfte szíven, hogy azonnal meghalt. A gyilkos elmenekült.

Giers lemondása.

London, november 16. (Saj. tud. táv.)
Pétervárról jelentik, hogy *Giers* külügyér megrongált egészsége miatt visszalép állásától. Tárcaját hír szerint *Lobanov* hercegre bizzák.

Felhőszakadás.

Génuva, november 16. (Saj. tud. táv.)
Volpri és Arenzano közt az alagutat felhőszakadás folytán a víz elárasztotta, ugyszintén a ventimigliai vasutvonalat teljesen megszakította. A vonalon egy méter magas a víz. Az áruforgalom a raktárakban is szünetel.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenes és Balog özég jelentése. —

Budapest, november 16.

Gabnaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv szintén jó volt, s az irányzat szilárd maradt. Elkelt 35,000 mm. változatlan napi áron. Eladások:

	mmásza	kilogramm	frt
Tiszavidéki	200	82.	6.85
"	200	82.	6.75
"	100	82.	6.75
"	700	81.	6.30
"	100	81.	6.75
"	200	81.	6.80
"	200	81.	6.70
"	200	81.	6.80
"	200	81.	6.75
Pestvidéki	100	81.	6.70
"	100	82.	6.80
"	100	80.	6.87 ¹ / ₂
"	100	80.	6.87 ¹ / ₂
"	150	80.	6.75
"	100	79.	6.77 ¹ / ₂
"	100	80.	6.65
"	100	80.	6.65
Székesfehérvári	600	79.	6.72 ¹ / ₂
"	200	79.	6.72 ¹ / ₂
Tolnai	2600	80.	6.70
Hartai	1600	79.5	6.80
"	1600	79.	6.77 ¹ / ₂
Ó-Becsei	1650	79.	6.80
Szt.-Tamási	850	78.5	6.80
Becskereki	4100	79.	6.75
Szerbiai	8500	78.	6.25
Oláh	100	80.	6.30
"	100	79.	6.30
"	500	79.	4.85
Zab	200	200	6.10
"	200	200	6.02 ¹ / ₂
"	150	200	5.97
"	1200	200	5.85

Határidőüzlet: Amerikából ma lanya árfolyamokat jelentettek, nálunk buza változatlanul indult, s csekély üzlet mellett így is maradt. Tengeri szintén változatlanul indult, de később az igen gyenge üzletmenet

s kevés vásárlási kedv következtében 1-2 krral meglanyhult. — Zab és rozs változatlanok.

Zárul 11 órakor

Buza márczius—április 1894	7.12—7.18
Buza szeptember—október 1894	6.77—6.78
Tengeri május—június 1894	5.77—5.78
Tengeri őszre	6.10—6.12
Zab márczius—április 1894	6.45—6.55
Zab őszre	6.05—6.07
Káposztarepce	11.10—11.30

Külföld: New-York: buzára $\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{8}$, tengerire $\frac{1}{4}$ —lanyhább, Chicago: buzára $\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{8}$, tengerire $\frac{1}{8}$ —lanyhább, Páris lanya, London és Liverpool szilárd.

Ertéktőzsde: Igen élénk üzletmenet mellett rendkívül szilárd árfolyamokon indul a tőzsde, míg később külföldi gyengébb hírekre tetemesen ellanyhultak. Zárulat felé a hitelek mutattak némi javulást, de a helyi papírok továbbra is igen lanyhák maradtak.

Zárul 11 órakor:

Osztrák hitelrészvény	395.—
Magyar hitelrészvény	499.50
Osztrák államasut	285.—
Rima-Murányi	387.50
Déli vasut	109.50

Budapest-kőhányal sertéskereskedelmi csarnok. 1894. évi nov. hó 15-én. Hízott sertés árak: 1. Magyar első rendű: 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kilon felüli súlyban) 42.—43. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) 42.—43. krig. Fiatal nehéz (pkint 320 kilon felüli súlyban) 44.—44.5 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 kilogr. súlyban) 44.5.—45. krig. Fiatal könnyű (pkint 250 kilgr. terjedő súlyban) 44.—45. krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronkint 280 kilon felüli súlyban) 42.—43. krig. — Közép (pkint 220—280 kilgr. súlyban) 43.—44. krig. — Könnyű (pkint 220 kilgr. terjedő súlyban) 44.—45. krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 440 kilg. felüli súlyban) 43.—44. krig. Közép (páronkint 220—260 kilgr. súlyban) 43.—44. krig. — Könnyű (páronkint 220 kilgr. terjedő súlyban) 42.—43. krig. Sertés létszám 1894. nov. hó 13-án volt készlet 158,951 darab. 1894. nov. hó 14-én felhajtott: 3943 darab. 1894. nov. 14-én elszállított 4493 drb. 1894. nov. 14-én maradt készletben 158,401 drb. — A hízott sertésüzletirányzata: Caendes.

Szeszüzlet.

— November 16. —

Mai jegyzéseink: Készaru nagyon nyers szesz 52.50, kicsinyben 53.— hordó nélkül per 100 liter %, beleértve 85 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, november 16. d. u. 5 óra.

F	e	j	Irányat	100 kg. ár	frttól	frtig
Buza bánági uj				6.55	6.80	
Buza tiszavidéki				6.60	6.85	
Buza pestvidéki				6.55	6.80	
Buza fejmegyei				6.55	6.80	
Buza bacsikai				6.65	6.80	
Rozs uj, I-ös rendű				5.35	5.40	
Rozs uj, II-ös rendű				5.30	5.35	
Arpa takarmány				5.80	6.15	
Arpa égetni való				6.40	7.15	
Arpa sörfőzdei				7.35	8.50	
Zab				5.95	6.25	
Tengeri bánági				5.45	5.55	
Tengeri másnemű						
Káposzta-repce bánági				9.30	9.70	
Köles				5.90	6.40	
Buza szept.-okt.				7.12	7.13	
Buza márcz.-ápr.				6.77	6.78	
Buza máj.-jun.						
Rozs szept.-okt						
Tengeri jul.-aug.						
Tengeri aug.-szept.						
Tengeri októberre						
Zab márcz.-ápr.				6.05	6.07	
Zab szept.-okt.						
Káposzta-repce aug.-szept. 1894.				11.15	11.20	

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru és értéktőzsdén.

Budapest, 1894. november 16.

Magyar aranyjárdék 4%	123.25
Magyar koronajárdék 4%	97.40
Magyar arany 4 ¹ / ₂ %	128.50
Magyar ezüst 4 ¹ / ₂ %	101.75
Magyar keleti vasut 1876.	125.50

Magyar földtehermentesítési kötvény	97.25
Magyar italmegváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	144.—
Osztrák papírjárdék	99.75
Osztrák járdék ezüst	99.75
Osztrák járdék arany	124.75
Korona járdék	99.75
1880-ki államsorsjegyek	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	1045.—
Magyar hitelbank részvény	500.—

LEGTÜNETHI ÉSZLELETEK.

Hó és nap	L é g n y o m á s milliméterekben		Hőmérséklet C°	
	legmag- gassb	legalan- tabb	legmag- gassb	legalan- tabb
Nov. 3	772.4	769.1	5.9	— 5.8
" 4	69.5	67.5	7.8	— 4.3
" 5	69.1	67.5	9.0	— 3.3
" 6	68.2	66.5	9.5	— 3.3
" 7	68.0	66.5	10.1	— 0.0
" 8	68.8	60.3	11.1	— 0.7
" 9	59.5	57.2	12.3	— 1.4

Hó és nap	S z é l		Felhőzet		Észrevétel
	iránya	erőse.	általában	Csop. mm	
Nov. 3	EN.	3	derült	—	dér
" 4	K.	3	derült	—	dér
" 5	K.	3	derült	—	dér
" 6	EK.	4	derült	—	dér
" 7	K.	4	félderült	—	—
" 8	DK.	5	derült	—	—
" 9	K.	6	félderült	—	—

POSGAY LAJOS dr.

VIZJELZÉS.

1894. évi november hó 16-án reggel 8 órakor észlelt vízállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vízmézőzén.

Észlelési állomás	Hőmérsék C°	Időjárás	Vízállás		Jégvastagság
			— cztimétr.	— cztimétr.	
Branyoska	+ 8°	derült	— 42	—	—
Arad	+ 9°	derült	— 123	—	—
Makó	+ 11°	derült	— 23	—	—
Szeged	+ 7°	derült	+ 148	—	—
Gyoma	—	—	—	—	—

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vizállásokat jelzi.
Arad, 1894. november 16.

A m. kir. folyammérnöki hivatal.

Aradvárosi

Evadberiet
46. szám.

színház.

Havibérlet
6. szám.

Szombaton, 1894. november 17-én

KATONÁSAN.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Andreánszky Jenő.

SZEMÉLYEK:

Gárday Albert, nyugalmazott huszároronagy. Gál Gyula.
Jolán, özvegy Bereudy Gyuláné. . . . . Kaczér Nina.
Olra . . . . . Delli Emma.
Lengyel Emil, miniszteri titkár . . . . . Tompa K.
Huszár Elemér, hírlapíró . . . . . Bihari A.
Gyuri, inas Gárdaynál . . . . . Főriss Pista.

EZ UTÁN:

A BAJAZZÓK.

Opera 2 felvonásban. Olaszból fordította: Radó Antal.
Zenét szerző: Ruggiero Leoncavallo.

SZEMÉLYEK:

Canió, komédiás . . . . . Mezey M.
Nadda, felesége . . . . . Róthy L.
Tonio, komédiás . . . . . Csár Gy.
Beppó, komédiás . . . . . Bolyom L.
Silvió, fiatal parasit . . . . . Hu-yady J.

Kezdeté 7 órakor.

IDEGENEK NEVSORA.

— November 6. —

Három Király szálloda: Spilmann Mihály kereskedő-
segéd, Arad. Braun Mór kereskedő, Pécska. Grónsperger
Mihály birtokos, Torony. Franz Adolf kereskedő, Szem-
lak. Török János jegyző, Világos.

Arany Kulcs szálloda: Döner Fülöp vállalkozó,
Lippa. Dessényi Károly ügyvéd, Borosjenő. Bolla József
pénztárnok, Simonyifalva. Mayer Ferenczné vendéglősné,
Szt.-Miklós.

Vasuti szálloda: Gerluch V. kereskedő, Bécs. Fried-
mann Ignác kávé, Temesvár.

Felelős szerkesztő. Vass Géza.

Arad sz. kir. város kap. hivatalától.

18950/894. k. b.

3-3.

22961

1894.

15315/1894. sz.

Körözés.

Folyó hó 3-án az aradi országos vásártéren egy 4-5 hónapos fekete szőrű csillagos homlokú kancza csikó találtatott bitangásban.

A csikó tulajdonosa köröztetik azzal, hogy a mennyiben annak átvétele végett az aradi kapitányi hivatalnál f. hó 22-éig nem jelentkeznek, az mint gazdátlan nyilvános árverésen eladatul fog.

Arad 1894. évi november 8-án.

Sarlot Domokos
főkapitány.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. k. miniszteriumnak f. évi 68092. sz. a. kelt magaslirata alapján közhírré teszem, hogy Hódmező-Vásárhely városnak szabályrendelete, a melylyel a hálaló kereskedelem a nevezett város területén, a fennálló hálalási szabályok 17-ik §-ában és ezen szakaszt kiegészítő későbbi rendeletekben bizonyos vidékek lakóinak biztosított jogok épségben tartása mellett eitiltatott.

Kelt Aradon, 1894. évi október 10-én.

Sarlot Domokos
főkapitány

Hirdetés.

A nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. ministerium 65539/894. sz. a. kelt rendelete nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy a tyrol és vorarlbergi cs. és kir. helytartóság f. évi október hó 18-án 25366. sz. a. kelt értesítése szerint a magyarországi hasított körmű állatoknak Tyrolon és Vorarlbergen keresztül vasuton való átvitele meg van engedve, ezen állatoknak azonban a nevezett tartományba való bevitele egyelőre még továbbra is tilos marad.

Arad, 1894. november 6.

A városi tanács.

VASUTI VONATOK MENETRENDJE

Érvényes 1894. évi október hó 1-étől.

Budapest—Arad.

	reggel	délut.	este
BUDAPEST indul.	8,05	1,55	10,—
Szolnok	11,10	4,00	1,37
Csaba	2,28	5,55	4,35
Kétegyháza	2,54	6,18	5,08
Lökösháza	3,12	—	5,26
Kurtics	3,28	6,37	5,43
Sofronya	3,40	—	5,55
ARAD érkezik	3,55	6,55	6,10

Arad—Budapest.

	d. e.	reggel	este
ARAD indul	11,30	8,20	9,45
Sofronya	11,46	—	10,02
Kurtics	11,58	8,38	10,18
Lökösháza	12,14	—	10,35
Kétegyháza	12,37	9,03	11,—
Csaba	1,28	9,25	11,45
Szolnok	4,31	11,22	3,00
BUDAPEST érkezik	7,35	1,20	6,30

Erdély felé.

	d. u.	reggel	d. u.	este
ARAD indul	2,30	6,35	4,30	7,05
Glogovács	2,44	6,46	4,42	—
Györök	3,15	7,07	5,08	—
Paulis	3,32	7,18	5,14	—
Radna-Lippa	3,58	7,35	5,32	7,50
Konop	—	7,58	5,56	—
Berzova	—	8,14	6,12	—
Tótvárad	—	8,38	6,41	—
Soborsin	—	8,58	7,00	8,51
Piski	—	11,04	9,38	—
Gyulafehvár	—	12,51	11,25	11,18
Tövis érkezik	—	1,20	11,54	11,40

Erdély felől.

	éjjel	éjjel	—	este
Tövis indul	3,36	3,19	—	1,35
Gyulafehvár	3,59	4,04	—	2,14
Piski	5,05	6,05	—	3,59
Soborsin	6,33	8,21	4,00	6,28
Tótvárad	—	8,40	4,21	6,42
Berzova	—	9,09	4,50	7,07
Konop	—	9,25	5,09	7,24
Radna-Lippa	7,29	9,58	5,47	7,58
Paulis	—	10,11	6,02	8,08
Györök	—	10,25	6,18	8,20
Glogovács	—	10,48	6,47	8,44
ARAD érkezik	8,10	11,00	7,00	8,55

Arad—Csaba—Nagyvárad.

	reggel	délut.
ARAD indul	5,18	3,56
Sofronya	5,31	4,18
Kurtics	5,44	4,45
Lökösháza	6,00	5,13
Kétegyháza	6,18	6,13
Kigyós	6,31	6,37
Csaba	7,02	6,55
NAGYVÁRAD érkezik	9,32	—

Nagyvárad—Csaba—Arad.

	délután	délután
NAGYVÁRAD indul	—	4,25
Csaba	7,09	7,12
Kigyós	7,24	7,25
Kétegyháza	7,47	7,39
Lökösháza	8,14	7,58
Kurtics	8,38	8,15
Sofronya	8,58	8,27
ARAD érkezik	9,10	8,42

Arad—Temesvár.

	reggel	d. e.	délut.
ARAD indul	6,20	11,35	5,00
Uj-Arad	6,31	11,59	5,21
Németságh	6,49	12,24	5,47
Vinga	7,08	12,52	6,14
Orozifalva	7,20	1,09	6,34
Merczifalva	7,31	1,25	6,52
Szt.-András	7,43	1,44	7,12
TEMESVÁR érkezik	8,01	2,10	7,39

Temesvár—Arad.

	reggel	d. u.	éjjel
TEMESVÁR indul	8,20	1,12	9,10
Szt.-András	8,46	1,41	9,29
Merczifalva	9,04	1,59	9,48
Orozifalva	9,19	2,15	9,54
Vinga	9,42	2,40	10,11
Németságh	10,00	2,57	10,26
Uj-Arad	10,30	3,30	10,45
ARAD érkezik	10,43	3,44	10,55

Uj-Szt.-Anna—Kétegyháza.

	d. e.	este
UJ-SZT.-ANNA indul	8,00	6,40
Simánd	8,31	7,11
Kisjénő-Erdőhegy	9,20	7,55
Székudvar	9,36	8,11
Sikió	9,51	7,28
Ottlaka	10,5	8,40
Elek	10,23	8,57
KÉTEGYHÁZA érkezik	10,38	9,12

Kétegyháza—Uj-Szt.-Anna.

	reggel	d. u.
KÉTEGYHÁZA indul	5,17	3,03
Elek	5,30	3,23
Ottlaka	5,40	3,36
Sikió	5,51	3,50
Székudvar	6,03	4,06
Kisjénő-Erdőhegy	6,24	4,39
Simánd	6,49	5,10
UJ-SZT.-ANNA érkezik	7,14	5,40

Mezőhegyes—Kétegyháza.

	reggel	este
MEZŐHEGYES ind.	7,05	8,30
Kamarásmaj.	7,17	8,42
Nesze	7,25	8,52
Kovácsháza	7,42	9,10
Bánhegyes	8,04	9,33
M.-Bozás	8,25	9,55
Bánkut	8,37	10,09
KÉTEGYHÁZA érkezik	8,55	10,30

Kétegyháza—Mezőhegyes.

	délután	reggel
KÉTEGYHÁZA ind.	8,00	5,16
Bánkut	8,22	5,36
Megyes-Bozás	8,40	5,49
Bánhegyes	4,02	6,08
Kovácsháza	4,25	6,23
Nesze	4,39	6,35
Kamarás-major	4,48	6,43
MEZŐHEGYES érkezik	5,00	6,55

Arad—Szeged.

	reggel	d. e.	d. u.
ARAD indul	5,00	9,00	4,20
Szt.-Tamás	5,24	9,22	4,49
Pécska	5,43	9,36	5,13
Battonya	6,12	10,01	5,47
Tompa	6,24	10,11	6,00
Mezőhegyes	7,01	10,40	6,54
Csanád-Palota	7,22	11,00	7,21
Nagylak	7,39	11,15	7,43
Apátfalva	8,01	11,35	8,09
Makó	8,26	11,56	8,51
Kis-Zombor	8,42	12,12	9,10
SZEGED érkezik	9,33	1,00	10,10

Szeged—Arad.

	d. u.	este	reggel
SZEGED indul	2,20	6,00	4,20
Kis-Zombor	3,12	6,45	5,16
Makó	3,35	7,01	5,43
Apátfalva	3,55	7,23	6,02
Nagylak	4,17	7,44	6,24
Csanád-Palota	4,32	7,59	6,39
Mezőhegyes	5,08	8,27	7,10
Tompa	5,32	8,40	7,35
Battonya	5,45	9,01	7,48
Pécska	6,10	9,25	8,14
Szt.-Tamás	6,22	9,38	8,27
ARAD érkezik	6,45	10,00	8,50

Arad—Gurahonoz.

	reggel	d. u.	d. u.
ARAD indul	6,40	5,23	12,30
Ötvenes	6,56	5,39	12,55
Zimánd-Ujfalu	7,02	5,45	1,08
Uj-Szt-Anna	7,24	6,07	2,00
Világos	7,46	6,29	2,39
Muszka-Magyarád	7,53	6,36	2,52
Pankota	8,04	6,47	3,26
Apatelek	8,35	7,18	4,28
Borosjenő	8,47	7,30	5,03
Bokszeg-Beél	9,09	7,52	5,43
Borossebes-Buttyin	9,38	8,20	6,53
Almás-Alcsill	10,05	8,47	7,33
GURAHONCZ érkezik	10,20	9,02	8,00

Gurahonoz—Arad.

	reggel	d. u.	reggel
GURAHONCZ indul	4,20	3,10	4,25
Almás-Alcsill	4,37	3,27	4,52
Borossebes-Buttyin.	5,05	3,58	5,59
Bokszeg-Beél	5,32	4,28	6,54
Borosjenő	5,56	4,47	7,40
Apatelek	6,06	4,57	8,00
Pankota	6,42	5,32	9,20
Muszka-Magyarád	6,48	5,38	9,32
Világos	6,55	5,45	9,50
Uj-Szt-Anna	7,21	6,11	10,40
Zimánd-Ujfalu	7,39	6,29	11,10
Ötvenes	7,44	6,34	11,18
ARAD érkezik	8,00	6,50	11,43

Borosjenő—Csermő.

	délután	este
Borosjenő indul	8,55	7,35
Csermő érkezik	9,55	8,35

Csermő—Borosjenő.

	reggel	délután
Csermő indul	4,50	3,35
Borosjenő érkezik	5,50	4,35

25374 II. 1894.

Versenyárgyalási hirdetés.

A magy. kir. államvasutak Kecskemét állomásán a meglévő áruraktár meghosszabbítandó.

Ezen építési munkát biztosítása céljából ezennel nyilvános versenyárgyalás hirdettetik.

E végből felhivatnak a pályázók, hogy ezen építésre vonatkozó s alant felsorolt feltételek szerint felszerelt szabályszerű bélyeggel ellátott és lepecsételt ajánlataikat legkésőbb f. évi november hó 15-én déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség titkárságánál benyujtsák, vagy posta útján oda beküldjék.

Később érkező vagy távirati ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Ovadék fejében 400 frt készpénzben, vagy a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régebb utolsó árfolyam szerint a fenti összegnek megfelelő értékű és állami letétekre alkalmas értékpapirokban az alulírt üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál legkésőbb az ajánlati tárgyalást megelőző napon, vagyis f. évi november hó 14-én déli 12 óráig letétbe helyezendő.

A lepecsételt ajánlatok borítékai »Ajánlat a kecskeméti áruraktár meghosszabbítására« felirással látandók el.

A letétjegyek az ajánlathoz nem csatolandók.

A végrehajtandó munkára vonatkozó tervek és pályázati feltételek f. évi november 5-től kezdve a szegedi üzletvezetőség pályafentartási és építési osztályában s a kecskeméti osztály-mémorandumnál naponta délelőtt 8 órától délután 2 óráig betekinthetők.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége.

21877/1894.

Hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, hogy az 1894., 1895. és 1896. évekre megállapított dohánybeváltási árakat és az osztályozási szabályokat tartalmazó részletes hirdetés a városház kapuján kifüggesztve bármikor megtekinthető.

Arad, 1894. október 27.

A városi tanács.

M. k. államvasutak. Üzletvezetőség Debreczenben.

30563/1894. III. szám.

Pályázati hirdetés.

A m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán 1895. évi március 31-én a vasúti vendéglő bérléte lejár; ugyanazon időponttól számítandó három évi időtartamra ezen vendéglő bérlétre ezennel zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Az 50 kros bélyeggel és »Ajánlat a m. kir. államvasutak Nagy Károly állomásán levő vendéglő üzlet bérlétre« felirattal ellátott, nemkülönben a kellő okmányokkal felszerelt, borítékba zárt és lepecsételt ajánlatok 1895. évi január hó 2-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége titkári hivatalához posta útján térti vevénynyel nyujtandók be; ugyanazon időpontig bánatpénz fejében pedig 200 azaz kétszáz o. é. frt készpénzben küldendő be — függetlenül az ajánlattól — a debreczeni üzletvezetőség gyűjtőpénztárába posta útján jelen pályázati hirdetés számára való hivatkozással.

A vendéglő bérlétre vonatkozó feltételek nevezett üzletvezetőség III. (forg. és keresk.) osztályában (Hungária-kávéház épület II. em. 12. ajtó) a hivatalos órák tartama alatt (d. e. 8—12 és d. u. 2—4 óráig) megtekinthetők, miért is az ajánlattevőktől fejtételeztetik, hogy azokat ismerik és magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl beérkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak debreczeni üzletvezetősége fenntartja magának azon jogot, hogy a pályázók közül — tekintet nélkül a felajánlott bérlétszög nagyságára — szabadon választ-hasson.

Debreczen, 1894. október hó 1-én.

Az üzletvezetőség.

Hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, hogy mindazok, kik halottaikat az aradvárosi 2681. sz. tjkvben fekvő külhatárbeli temetőben (melynek használata 1886. évi január 1-től kezdve beszüntetett) temették el, a mennyiben halottaik hullait más temetőbe akarják átszállítani, azt 1896. január 1-ig eszközöltessék, mert azontul a temető területet annak telekkönyvi tulajdonosa mezei gazdasági célokra korlátlanul használhatja, és az ott eltemetett hullák kiásatását, amennyiben az nem hatósági rendeleten alapulna, megtagadhatja.

Arad, 1894. október 6-án.

A városi tanács.

1868. év óta bevált szer.

BERGER-féle gyógy-KÁTRÁNY-SZAPPAN

szervi tekintélyek által ajánlva, Európa legtöbb államában nagy sikerrel alkalmaztatik

mindennemű bőrkütegek

ellen, természetesen idült pikkely-sömör, kozs és álud-kütegek, ugyancsak orr-rossaság, ótvár, fegydag, láb-izsada, fej- és szakállkorpa ellen. A Berger-féle kátrány-szappan tartalmazza a fa-kátrányt 40 %-ot és minden egyéb, a kereskedelemben előforduló kátrány-szappanoktól lényegesen különbözik. Ugyanakkor elkerülése végett határozottan Berger-féle kátrány-szappan megrendelése a sz. ismert védjegyre való figyelmes tetés kértik. Idült bőrbetegségekkel sikerrel alkalmaztatik a kátrány-szappan helyett a

Berger-féle gyógy-kátrány-kénszappan. Amely esetben ezek jobbnak találhatók, csak a Berger-féle kátrány-kénszappan kérendő; miután a külföldi utazatok hatástanoknak bizonyulnak. A gyengébb kátrány-szappan az

arabór tisztítatlansággal

elkölthetők, a gyermeknek valamennyi fejtetőséggel ellen fehérmulhian bőrtisztító moszó és furdószappan mindennapi használatul szolgál a

Berger-féle glicerín-kátrány-szappan

20% glicerín tartalommal és finom illattal.

Az minden fajnak használható szappannal együtt 25 kr.

A többi Berger-féle szappanokból különösen kiemelendők: Benzoe-szappan a bőr simítására, beraz-szappan pattanások ellen, carbol-szappan a bőr simítására himlőhelyeknél és mint fertőtlenítő szappan, lóhígyol-szappan rheuma és arcvörösség ellen, szappil-szappan igen hatható, Tannin-szappan lábizzadá és hajkibillás ellen; fog-szappan a legjobb fogtisztító szer. A többi Berger-féle szappanokat illetőleg utalunk a receptokra. Csak Berger-féle szappanokat kell kérni, miután számos másféle szappan is van. Gyár és főosztály: G. Hall & Comp. Troppau. Kereskedelmi kitalálta a nemzedék gyógyszerüzletében München Német.

Kapható Aradon:

Rozsnyay Mátvás, Kiss István, Ring Lajos és Demkó Géza urak gyógyszer-tárában, különben pedig a magyarországi legtöbb gyógyszer-tárában

Hirdetés.

A nagymélt. földművelésügyi m. kir. miniszter ur 59434/94. sz. a kibocsátott rendelete nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy Franciaországban a szőlőnek egy újabb veszedelmes betegsége, a gombose bacillaira lépett fel, minél fogva szőlővesszőket sem Franciaországból, a külföldről általában, sem pedig Horváth-Szlavonországból behozatni a nagymélt. földművelésügyi miniszter ur engedélye nélkül nem lehet, mert ha a magas engedély nélkül hozatnék be a szőlő vessző, nem csak a vessző fog megsemmisíteni, de azon felül a megrendelő, továbbító és szállító is meg fog büntettni,

Arad, 1894. október 10.

A városi tanács.

Arad sz. kir. város polgármesterétől.

79 | 894. pm.

51 9—02

Hirdetés.

Arad sz. kir. város közönsége részéről közhírré tétetik, hogy a városi árwapénztárból és a város által kezelt alapokból törlesztési kölcsönök vehetők.

Fizetendő évenként: 23 évi törlesztésre 8%, a melyből tőke törlesztésre esik 2%, 26 fél évi törlesztésre 7 1/2%, melyből tőke törlesztésre 1 1/2% fordítottatik. 32 évi törlesztésre 7%, amelyből a tőketörlesztésre 1% számoltatik el. A kölcsönvevők jogában áll kölcsönt a törlesztési időn belül is félévi felmondásra a félévi kamat különbözet megtérítése mellett visszafizetni.

Arad 1894. január 10.

Salacz Gyula,

királyi tanácsos polgármester.

